

"Manter o galego como lingua independente do portugués o condenará a desaparecer"

MARTINHO MONTERO SANTALHA
Presidente de la Academia Galega da Língua Portuguesa

TEXTO • M. Villar
FOTOGRAFIA • M. V.

Xorde a Academia Galega da Língua Portuguesa, presidida polo profesor Montero Santalha e integrada por 29 membros de diferentes sectores sociais. Todos comparten unha idea: o galego está morrendo porque non se achega ao portugués. Aseguran estar dispostos a "servir ao país". Están preocupados pola "dramática situación lingüística". Din que non falan galego, senón portugués da Galiza.

Catedrático da Universidade de Vigo, o profesor Martinho Montero acaba de dar un paso á fronte para defender a confluencia entre os idiomas do norte e o sur do Miño, como xa fixera Castelao nunha carta que lle enviara a Sánchez Albornoz en 1944. A reintegración galega no portugués xa tivera outros respectados defensores como Manuel Murguía, Risco, Otero Pedrayo ou Cunqueiro. Agora preside a Academia Galega da Língua Portuguesa, que defende esta liña de traballo.

¿Por qué xorde a Academia Galega da Língua Portuguesa?

É a continuación doutras iniciativas do pasado e xorde como a recuperación dunha idea que xa defendera activamente Carballo Calero trala desaparición da ditadura e co asentamento da democracia; ese posicionamento custálle a marxinación na Real Academia Galega durante a última etapa da súa vida. Trala aprobación do Estatuto de Autonomía prevaleceu a idea dun galego independente sobre a posición de Carballo Calero, que defendía un achegamento ao portugués; esa opción que el transmitiu, ata que morreu en 1990, quedou en invernación.

Varios colectivos seguiron crendo nesta idea e materializaron as súas intencións nunha asociación cultural, constituída hai uns meses, que nomeou un grupo para comezar a traballar no primeiro número do Boletim, publicado a semana pasada.

¿É unha Academia aberta a novas incorporacións?

Na actualidade somos 29 membros, pero está prevista a incorporación de máis xente. Nas próximas semanas ou meses xa se poderían rexistrar algunhas novidades nesta dirección.

¿Qué requisitos esixe?

Os actuais membros teñen demostrado unha calidade científica e literaria; a maioría son filólogos ou lingüistas que exercen no ensino universitario ou non universitario. Hai un grupo amplo de escritores, profesionais e non profesionais, pero están representados varios sectores:

economía, empresariado, música ou xornalismo.

A Academia foi apadriñada pola Secretaría Xeral de Relacións Institucionais, dependente da Vicepresidencia da Xunta, e por varios dirixentes nacionalistas. ¿Abonda con ese apoio político para contrarrestar a liña oficial normativa?

Hai bastantes políticos que están dacordo coa nosa idea, pero tamén é certo que os hai desinteresados e outros que optan polo castelán. Son moitos os que nos dín: tedes toda a razón. Sen darnos un apoio tan contundente, hai un sector importante que amosa un interese polas ideas que defende a Academia, pero o certo é que en moitos contextos se impón esa tendencia pseudopopulista dominante.

¿Buscarán máis apoios a nivel institucional?

A Academia está aberta para

perfecto e haxa cuestións corrixibles. A xente ten que saber que é portugués. Non se trata de falar coma os portugueses de Lisboa ou Coimbra, tampouco o fan os brasileiros, angolanos ou mozambicanos. Hai espazo para a diferenza, pero a nosa lingua é portuguesa; e isto xa é unha garantía de futuro porque é a terceira lingua europea máis falada.

¿Por qué defenden a confluencia co idioma portugués?

As primeiras normas da Academia Galega publicadas nos anos 70 fan cara ao portugués. Hai varios exemplos que o proban: o plural en ais que atopamos en palabras como animais só é propio da zona oriental, pero optouse por este camiño. Non era algo novo, xa Castelao apuntara nesta liña. Pasamos dunha época na que o galego non estaba presente na escola e tiña aparicións moi puntuais nos medios de comunicación a uns tempos, xa democráticos, nos que se produciron cambios e se aprobou a normativa do Instituto da Língua Galega. Aí houbo un distanciamento do portugués que nos consideramos fundamental.

¿Aínda están a tempo de

A nosa lingua é o portugués da Galiza, aínda que non sexa perfecto e haxa cuestións corrixibles. A xente ten que saber que é portugués. Non se trata de falar coma os portugueses de Lisboa ou Coimbra, tampouco o fan os brasileiros, angolanos ou mozambicanos. Hai espazo para a diferenza. Pero a nosa lingua é a portuguesa.

todos. As circunstancias sempre poden cambiar e nós temos que estar aí para contribuir ás mudanzas. O feito de que exista esta Academia Galega da Língua Portuguesa xa é un paso importante; un avogado que ata agora se atopou con moitas dificultades para introducir esta opción lingüística nos textos xurídicos pode ter nesta nova academia unha ferramenta útil.

Supoño que as relacións coa Real Academia Galega non serán moi boas, ¿non?

A nivel persoal son moi boas; case todos os académicos son coñecidos. A nosa idea é manter unhas relacións cordiais desde a discrepancia. Na Real Academia Galega non pensa todo o mundo igual, estou seguro de que algúns membros estarían ben a gusto na nosa academia.

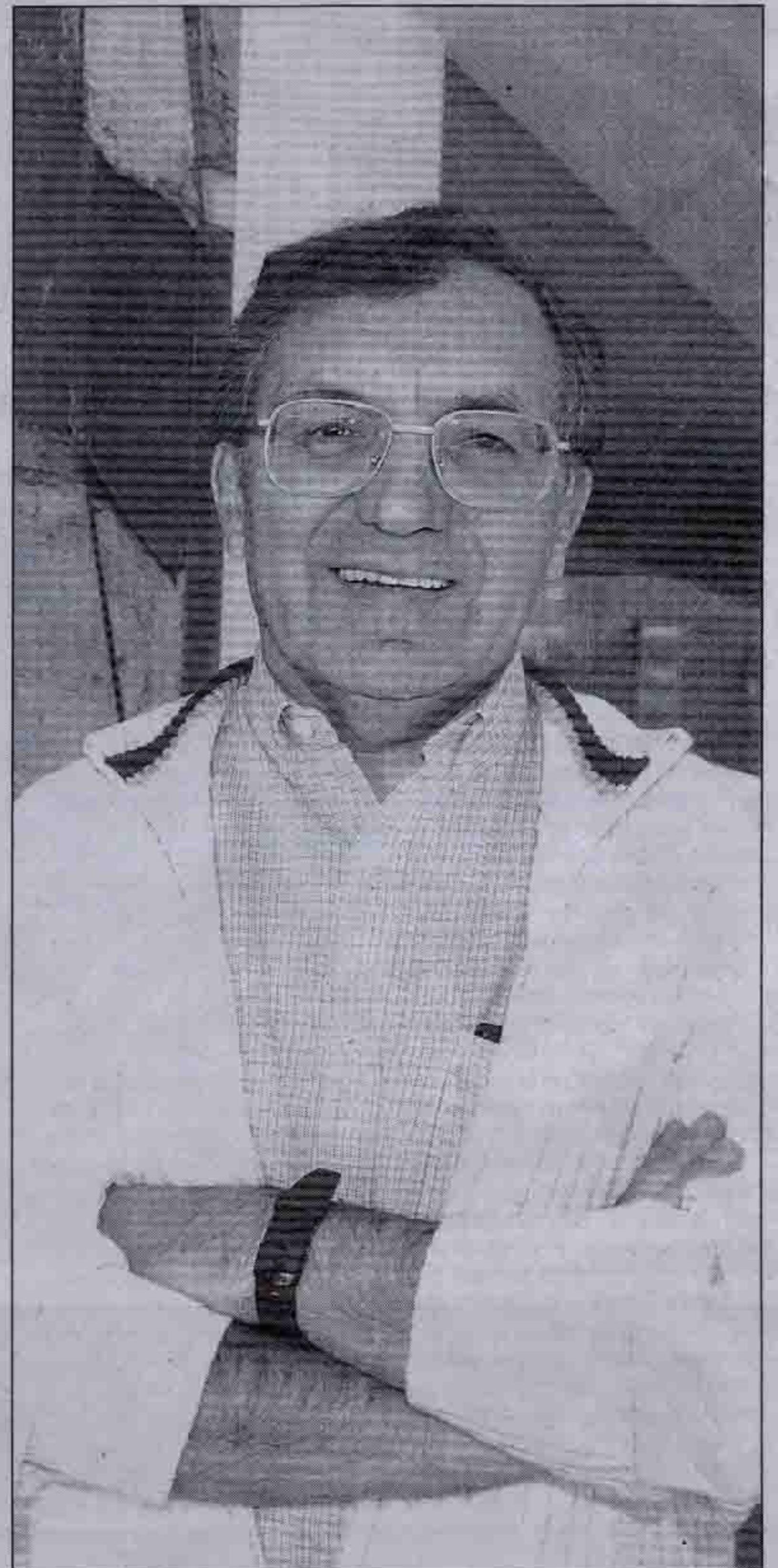
¿Qué lle ofrece o portugués ó galego?

A nosa lingua é o portugués da Galiza, aínda que non sexa

retomar ese achegamento?

Queremos que a lingua sobreviva e o galego, como lingua independente, está condenado á desaparición. Na Galiza hai un grupo grande de personas que comparte as nosas ideas e considera necesario un achegamento ó portugués; a xente estaría máis orgullosa da súa lingua sabendo que tería unha proxección mundial. O galego está morrendo porque non se aproxima ao portugués; a unidade lingüística galego-portuguesa é a máis importante do galeguismo.

Dí que o galego morre. ¿É tan grave a enfermidade?

Martinho Montero Santalha.

► Toda unha vida a prol do galego

Martinho Montero naceu en Cerdido en 1941. Frecuentou o Seminario de Mondoñedo e, en Italia, realizou estudos de Teoloxía e Filosofía na Universidade Gregoriana de Roma. Doutorouse en Filoloxía con unha tese sobre as rimas na poesía trovadoresca. Dende moi cedo sumouse aos movementos a favor da reintegración lingüística, converténdose nun dos principais promotores. Durante a súa estadía en Roma (1965-1974) participou no grupo "Os Irmandiños", preocupados pola recuperación do galego na liturxia e na sociedade en xeral. Nesa época asinou o "Manifesto para a supervivencia da cultura galega". Ten publicado numerosos estudos en diversas revistas e congresos internacionais, endo un dos autores máis prolíficos e respectados na Galiza. Actualmente é catedrático de Língua e Literatura galega na Universidade de Vigo.

A situación é dramática. Fagamos unha comparación co que acontecía a comezos do século pasado. Hai cen anos, un 10% dos nenos galegos instalábase na lingua castelá; os vellos que agora morren falan case todos en galego. Cen anos despois temos a situación inversa, só o 10% dos nenos se instalan na lingua galega; e dos que se instalan moitos pasan ó castelán polas circunstancias adversas nas que vivimos. É unha situación inxusta e hai que tratar de loitar contra ela.

¿Fallou a transmisión xeracional, de pais a fillos?

Son causas sociolingüísticas. O

galego foi durante moito tempo unha lingua de segunda clase, mentres que o castelán se asociaba co poder e o éxito. Moitos pais, que sempre queren o mellor para os seus fillos, viron na opción do castelán a de maior proveito e futuro. O erro fundamental está provocado por circunstancias sociopolíticas.

¿Fallou o sistema educativo?

A forza que ten o ensino na xuventude é notable, pero non decisivo. Hai outros factores máis importantes: discotecas, música, televisión. O ensino é parte da sociedade galega, pero non todo.